

Iz haja
10., 20. in zadnjega
dné vsakega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise

pošiljajte uredništvu

»Glasnik«

Cesta v Mestni Log 4.

Oglasila

delavcev, ki nimajo dela,
ali delodajavcev, ki
iščejo delavcev, se vspre-
jemajo zastoni!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 15.

V Ljubljani, 27. maja 1899.

Letnik V.

POZDRAV

vseslovenskemu shodu kršč.-soc. delavcev

◌ v Ljubljani, dné 28. maja 1899. leta. ◌

Pozdravljene iz dna srca, ve bratske čete,
Ki zbirate se z daljnih dalj dežele naše!
Pozdravljeni prijatelji, ki prihiteli
Iz dežel ste sosednih in sorodnih v duhu
Med nas, da združimo v ljubezni z vami se
In se spojimo z nerazrušljivo prisego ...
Pozdravljeni! —

Ljubljana bela, tudi ti!

Pozdravljalj trume ljudskih odposlancev!
Mar se bojiš teh mož, ki iz oči
Odseva jim navdušenost in sveti ogenj,
Ki dvigajo desnice žuljave? — Raduj se!
Ne boj se nas! — Te žuljave roke
V obrambo le se sklepajo do onih,
Ki v prah pravice svete nam teptajo,
Ki nam jemljó, kar naše je, edino naše!
Ne boj se nas! — Te žuljave roke
Prijateljem so varovalni ščit,
Braneč jih sred šumečega viharja;
Prijateljem te trde, žuljave roke
V zijoče rane leka vlivajo,
Srcé miré, solze otirajo ...
In tebe štejemo v prijateljev število
Morda ne po pravici? — Torej se ne boj!

Mogočno orijo glasovi pod nebesa
In svojih **tirjajo** pravic, pravic presvetih ...
O niso časi več, da padali bi v prah,
Klečé plazili se k nogam mogotcev
Ter jih v solzah močili in poljubih,
Proseč: „Gospod, poglej nas milostljivo
In daj drobtin nam krušnih s svoje mize,
Če te je volja in se zdi ti dobro!“
O ni več časov teh! — **Vzžarel je dan**
In delavec se dvignil je s prahu, kličeč:
„Oj vzbudi se, oj vstani, bedno ljudstvo,
Podaj rokó si v zvezo nerazrušno!
Bojazen še ti stiska tesne prsi
In omahuje roka oslABLJENA —
Pa ramo k rami, roko združi z roko,
Naslóni se ob križa sveto deblo,
Pogled upri v nebesa milostljiva,
Podpiraj brata, vzdigni slabo sestro,
In dvigni se iz praha in iz bede
In stoj kot vrsta k boju urejena!

Oj dobro bivati je tam, kjer bratske
Roké se sklepajo v jedinstvi!
Oj dobro tam je, kjer roké se složne
Dvigujejo pri skupnem **lastnem delu**,
Oj milo tam je, kjer roké se složne
Dvigujejo v **molitvi** k Rešeniku,
Oj častno tam je, kjer roké se složne
Dvigujejo k **obrambi in pomoči!**“

In zdaj smo tu, prijatelji nešteti,
Da združimo z vezjo se nerušljivo,
Da si prisežemo zvestobo večno
Boriti vsi za vse se — jeden mož,
Če treba — pasti za pravice naše,
Če zmagamo, pa zmagovati skupno!
Pravičen Bog je — on je torej z nami,
On sam se bo boril na naši strani,
Da si slovečo zmago priborimo,
Da priborimo si pravice svoje.

Slovenski narod delavski je narod,
Imetje naše — glejte te roke!
Naš zlati prstan — delavski so žulji,
In biseri — na čelu znojne srage.
Moč naša — v srcu vera sveta,
In nada naša — naša je poštenost.
Zato raduj se ves slovenski narod,
Ki zvest si Bogu in udan cesarju!
Raduj se danes sloge in jedinstva,
Pokloni svojemu vladarju srce,
To zvesto srce, zvesto tja do groba!
Pokloni mu **zvestobo in ljubezen,**
Ki let čez **petdeset** na sivi glavi
Že nosi težko breme — zlato krono!

Zastava ena nam vihra ponosno ...
Sestre neštete! Pridite prijateljski
Pozdravite in sestrsko jo poljubite
In prisežite, da vas ne razdruži
„Ne moč neba in ne pekla ognjena sila.“
Moč združena čeri bregov razžene
Moč združena pelja do zmag in do — pravic!

Pozdravljene tedaj iz srca trume ve,
Ve delavske — ljubezni vroče priča,
Ki veže in vezala bode vas in nas —
Pozdravljene!

Naš cesar.

S spoštovanjem in s čustvom hvalnosti in udanosti izgovarja to ime vsak krščansko-socijalni delavec.

Naš cesar! S to kratko besedo izražamo svoje razmerje do posvetne oblasti. Cesar! Bog je dal duhovno oblast papežu, meč in žezlo pa je dal cesarju. Njemu se klanjamo, njemu smo pokorni. A on nam ni samo cesar, on je tudi naš cesar — krščanskemu ljudstvu krščanski cesar. On je oče, ki ima srce za nas.

Naš cesar! Ž njim nas veže prisega udanosti do groba, ona prisega, ki so jo naši predniki prisegli habsburški vladarski hiši, ki smo jo mi ponavljali tudi ob zadnji petdesetletnici njegovega vladanja.

Naš cesar! Dvigajo se sovražne sile, ki bi rade v ljudstvu zamorile vero in nrvnost. K prestolu, na katerem sedi presvetli vladar od božje milosti, katoličani zaupno obračajo svoje poglede.

Naš cesar! Borni narod naš, ki hoče le živeti v miru, in katerega skušajo nasprotniki zatreti, ta ubogi, mali, zaničevani narod se z zaupanjem ozira na prestol pravičnosti njegovega Veličanstva.

Naš cesar! Z žuljavo roko in v potu svojega obraza si služi naše ljudstvo, naše delavsko ljudstvo, svoj kruh. To delavsko ljudstvo je ubogo in zapuščeno. A v njegovem srcu tli nada v boljšo bodočnost pod žezlom njegovega Veličanstva. In ko se to ljudstvo sedaj združuje in organizuje, poklanja kot prvenec svoje organizacije pred prestol njegovega Veličanstva izraz zvestobe in lojalnosti.

Naš cesar! Ko je krvavelo srce našega Očeta vsled prebridkega udarca, ko je jeden izmed onih, proti katerim je obrnjena naša organizacija, zasadi moralno ost v srce naše Matere, krvavelo je tudi naše srce, utihnili so gla-

sovi naše radosti, in odložili smo proslavo petdesetletnice.

Naš cesar! Danes pa, ko se radujemo v bratski zvezi z zastopniki vsega slovenskega naroda, v prekipečem veselju, danes, ko kličemo delavsko krščansko ljudstvo, da si naj s poštenim delom, s koristno organizacijo, s strokovno izobrazbo, v pokorščini do božje in državne postave, pomore do višjega blagostanja, klanjamo se njegovemu Veličanstvu in pred njegov prestol polagamo izraze hvalnosti, udanosti in prisega zvestobe.

Bog, ki nam je petdeset let ohranil vladarja, razženi meglo, zatri neslogo, in povzdigni Avstrijo krepko in močno!

Bog živi Frančiška Jožefa I.!

Bog obvari, Bog ohrani — Nam cesarja, Avstrijo!

Ob krščansko-socijalni zastavi.

Prošlo nedeljo ob polu 10. uri je bil v Katoliškem Domu javen shod kot priprava na slavnost. Gosp. Evgen Lampe je razlagal slog in okraske zastave in je med drugim govoril tudi o sledečih podobah na zastavi:

»Lábarum« — krščansko bojno znamenje.

To znamenje je na krščansko-socijalni zastavi, in sicer po vsej pravici. Ko se je prvič bliščalo na bojnem banderu, pomenilo je zmago krščanstva nad paganstvom. V Rimu je trajalo hudo preganjanje kristijanov do četrtega stoletja po Kristusovem rojstvu. Kristijani — klerikalci — pač niso hoteli pogonom nič hudega, želeli so le, da smejo živeti po krščansko, in vnela se je divja strast poganov, ki je milijone ubogih krščanskih žrtev tirala na morišče. Pa paganstvo in liberalstvo starega Rima se je preživelo in polagoma propadalo v prah. Maksencij in Konstantin sta bila dné 28. oktobra l. 312. ob milvijskem mostu odločilni boj. Konstantin s 100.000 vojniki se je bal Maksencija, ki je zapovedoval armadi 180.000 mož, in je dan pred bitko v skrbeh premisljeval, kaj bi storil. Pa prikazal se mu je na nebu bliščeč križ, ki ga je videlo tudi vojaštvo. Ob njem je bilo zapisano z bliščečimi črkami: »V tem znamenju

boš zmagal.« Po noči je imel Konstantin prikazen, ki mu je ukazala, naj to znamenje naredi na bojnem banderu in na ščitih vojakov. Konstantin je torej naredil na orožje vojakov in na zastavo znamenje, ki je sestavljeno iz križaste črke X, ki se v grškem bere H, in iz črke P, ki se v grški pisavi bere R. To znamenje je torej skrajšano ime Hristos, po naše: Kristus. — In glej: Konstantin je zmagal. Takoj je prenehalo preganjanje kristijanov. Vsak je smel svojo vero javno in očitno pokazati pred svetom, v zbornici in pred sodiščem. Ujete kristijane so izpustili, uropano cerkveno posest so morali povrniti. Zato kristijani na ona bandera in na one zastave, s katerimi se prikazujejo očitno pred svetom, radi delajo to znamenje — ki so ga Rimci imenovali »labarum«.

Peklenski zmaj.

Kaj pa je bilo staro paganstvo družega, nego ona protikrščanska, Bogu sovražna sila, ki v človeštvu ruje proti božji postavi, odkar je po grehu dobilo hudo nagnjenje oblast nad človeškim srcem? Na vrhu zastave se blišči v svetlem srebru skupina: Sv. Mihael, pod njim zmaj in zemlja krogla, in spodaj krščansko-socijalno delavsko znamenje. Peklenska kača! Vzemimo njo najprej v misel! Kaj pa so storili angeli, da jih je Bog pahnil iz nebes? Kradli niso, ubili niso nikogar. Njihov greh je bil: jedna sama liberalna misel: Uprimo se Bogu, bodimo svobodni božjih postav, bodimo sami svoji bogovi! Liberalizem je greh, ki se je vsekdar tudi nad človeštvom grozovito maščeval. Svoboda mogočnjakov je sužnost ubogih. Zato je staro paganstvo že bilo kapitalistično. Vse bogastvo celega sveta so rimski zmagovalci kopicili v Rimu, a tu je za časa Avgusta bilo jeden milijon sužnjev, ki niso imeli ničesar: ne denarja, ne svobode, ne zakona, ne svoje dece, niti lastne volje ne. Kapitalistični pogan je rekel: »Orodje je trojne vrste. Jedno je mutasto, kakor plug in kladivo, drugo daje glasove od sebe, kakor vol in osel, tretje zna govoriti, in to je suženj.« Takrat je suženj stal na trgu v Rimu 200 gld. Suženjsko mišljenje je vzgajalo paganstvo. Cesar Komod je imel bič z železnimi krogli. Ta grozovitež je v zabavo hodil na sprehod in je tolkel ljudi pod noge, da so padali pred njim. Za njim je šel služabnik, ki jim je delil zato denar. To je vzgled pogskega kapitalista in od liberalizma ubitega ljudstva, ki nastavlja svoje ude udarcem, da

LISTEK.

Serenada.

To vam je bila reč tisto soboto večer pri Svobodnjakovih. Prava pravcata serenada! Mati je jokala, oče je klel, hčerka, nadebudna hčerka z rdečim jopičem in rdečim klobučkom je pa letala po hiši, kakor da je ob pamet.

Oče je sedel za mizo in rohnol:

»Kaj vama nisem pravil, da se v tisti bajti tam pri Sužnovih nekaj kuha? Ali nisem rekel, da tisti križ na vratih nekaj pomeni? Sedaj pa imata!«

»Vsega tega si ti kriv!« zareži srdita hčerka nad očetom.

»Jaz kriv? jaz?« zvija se stavec od jeze in krivi nos se mu še bolj zakrivi, in rejeno životo se mu trese od notranjega srda in jezik se mu ostril in oži, kakor kači, kadar hoče pičiti.

»Jaz kriv?« tarna se dalje stavec, »jaz kriv? Ali slisiš, moja ljuba Roža, ali slisiš? Kaj se nisva dosti trudila? Kaj nisva dosti storila? Ali ne vidiš polnih vreč tam-le v kotu? Tam notri so sami žulji žuljavih rok, in midva z Rožo sva jih spremenila v zlato. In potlej sva izredila tebe, hčerka, da bi nama bila podpora na stare dni. Videla sva, kako si lepa, in naučila sva te še tudi sladko govoriti, in potlej sva mislila, da boš vendar znala premotiti Sužnove, da bodo slepi ter ne bodo videli mojega...«

»Molči!« zavpije lepa hčerka ter zgrabi očeta za grlo. Gotovo bi ga bila zadavila, da se ni vrgla med-nja mati Roža, tudi krivonosa in silno človekoljubnih potez v obrazu.

»Ne bodita vendar otroka«, miri Roža, »saj smo vsi eno. Še je čas! Pojdimo takoj, obstopimo Sužnovo bajto, zažgimo jo, da se zadusi v njej vse, kar diha in živi!«

V tem pomoli orjaska postava svojo glavo skozi okno v Svobodnjakovo sobo ter zavpije z velikanskim glasom:

»Živel krščanski socijalizem!«

Luč ugasne. Molk — — —

Proletarijatu.

Zložil Leo Levič.

Otožno odmevajo moji koraki,
Ko stopam zamišljen počasno po tlaki.

Po cesti pa gnete se ljudstvo nešteto,
Oh ljudstvo nešteto, ki meni je sveto!

Postave potrte, sledovi trpljenja,
Obrazi koščeni, dokazi mučenja...

Oh ljudstvo ubogo, ti ljudstvo nesreče,
Srce mi sočutno do tebe trepeče...

Ne, jokal ne bodem nad revščino tvojo!
Le tebi posvetil vso silo bom svojo,

In molil in prosil Boga bom goreče,
Da skoro te reši usodne nesreče...

dobi nekaj grošev za pijačo! Nenravna gledališča, gladijatorski boji so znamenja poganstva. Kjer se v zaščitu javne oblasti skrini šesta božja zapoved — znamenje poganstva! Kjer se duhovništvo krščansko z obrekovanjem blati — znamenje poganstva! Poganski sodniki so podkupovali nesramne ženske, da so pričale pred sodiščem, da katoliški škofje in duhovniki grdo živé. To so s plakati razglasili po mestih in ukazovali učiteljem, da morajo učiti otroke. Šola v boju proti cerkvi! Časopisje v boju proti cerkvi! To so znaki poganstva. Proletarske brezpravne ljudske mase in brezsrčni liberalni kapitalisti — znamenja poganstva!

Sv. Mihael

Krščanstvo, ki se je vedno borilo za božje postave, borilo se je s tem hkrati tudi za revno ljudstvo. Sužnost je izginila tam, kjer je zasijala luč krščanstva, kapitalist se je v cerkvi spomnil, da je delavec njegov brat. Sveti Pavel je dal vzgled krščanskega mišljenja, ko je s svojo priprošnjo osvobodil ubeglega, smrti zapalega sužnja. Za časa cesarja Trajana se je dal krstiti rimski prefekt (župan) Hermès in je na dan krsta izpustil 1250 sužnjev. Vsakemu je dal kos zemlje in mu postavil hišico. Delavske hiše — sad krščanskega socializma! Dokler je bil rimski župan pogan, zidal je gledališča, krasne plesne dvorane, dajal pojedine in odiral sužnje — ko je postal kristijan, je skrbel za revno ljudstvo! Nekaj pozneje se je dal krstiti rimski župan Hromacij in je osvobodil 1400 sužnjev. Bogata Melanija je oprostila 8000, Ovidij v Galiji 5000 sužnjev, ko sta prestopila v cerkev. Gospodar je stopil s sužnji pred altar in je vpričo duhovnika rekel: »Žrtvujem svoje sužnje Kristusu!« in prosti so bili. Duhovnik je v posebno knjigo zapisoval imena oproščencev. Tako je krščanstvo vsekdar zagovarjalo reveže, skrbelo zanje in se v javnosti potegovalo za njih pravice. Naj li nastopa ali kot Mihael na čelu krščanskih trum, ali kot Rafael pri vzgoji mladine, ali kot usmiljenka ob bolniški postelji, ali kot Vincencij pri skrbi za reveže — vedno dela s tem namenom, da pomore revnemu ljudstvu.

Krščansko-socialni grb.

Dve krepki, zuljavi roki. Dve trdno sklenjeni roki. Delavski roki držita križ. — So tudi delavci, ki imajo v grbu mesto križa kladivo. Krščansko delavstvo! Ali se s kladivom zdravijo rane? Kladivo je sužnjiške verige kovalo, ni jih drobilo. Ko je posijal na nebu državnega življenja sveti križ, pa so se sužnjiške verige zdrobile v prah.

Krščansko delavsko ljudstvo je pravi zastopnik naroda. Duhovniki, advokati, zdravniki, hriboolazci niso narod. Narod je ljudstvo, če je združeno z inteligenco. Krščansko ljudstvo naj se druži v krščanskih društvih! — Ob vseslovenski delavski slavnosti, pod to zastavo, ki jo dičijo znamenja krščanstva, slovenstva in delavstva, naj se okrepi in tesno sklene naša organizacija! — »Z Bogom za krščansko ljudstvo!«

Je-li omike delavcu treba?

Različni so nazori o potrebi in nepotrebi omike v širših delavskih slojih. So ljudje, ki mislijo, da je omika le nekaka predprava »visjih« vrst, gornjih desetisočnikov, drugi pa menijo, da omikanost bodi splošna, tedaj vsakemu dostopna, češ: še-le omika daje človeku pojem o lastni ceni, o lastni vrednosti.

Neredko se pretresava vprašanje: Ali pa se zamore delavec tudi izomikati in ali ima izobrazba tudi kak pomen zanj?

Če hočemo na to poslednje vprašanje dobiti pravi odgovor, moramo najprej vprašati: V kakem duhu pa se izomikava delavec? Neovržna je resnica, da je imelo krščanstvo v preteklih dobah ogromen vpliv na razvoj omikanosti posameznih narodov, brez krščanstva bi narodi nikdar ne stali na oni visini izobrazbe, na kateri se nahajajo sedaj. Krščanske velevalsti so si prizadevale omejiti groze vojsk in papeška stolica sama je že nemalokrat posegla mej razburjene narode, da je z lepa pomiri. Krščanska omika je naučila narode živeti složno med seboj in preporne zadeve uravnnavati na podlagi obojestranskega sklepa.

Torej, le omika v duhu krščanskem blazi, če popolno ne odstranja preporne zadeve ne le narodov, ampak tudi posameznih stanov in ljudij med seboj.

Vsak človek potrebuje omike, naj pripade temu ali onemu stanu. Saj je vendar vsakdo, tedaj tudi delavec, ustvarjen po božji podobi; vsak ima tedaj pravico in tudi sveto dolžnost izobraževati se. To izobraževanje pa se sme imenovati dobro in koristno le tedaj, če se vrši v duhu krščanskem.

Važnost izomike za delavce je očitna sama na sebi. Priliko izobraževati se mu dajo dobri časniki in drugi spisi politični in nepolitični, katere naj prebira zlasti ob nedeljah; s tem se širi njegovo znanstveno obzorje, čistijo se njegovi nazori in prepričanje mu dobiva trdnih temeljev. V ta namen posebno izvrstno služijo javne čitavnice in knjižnice, brez katerih bi ne smelo biti nobeno krščansko-socialno društvo.

Če pa hočemo dobiti take čitavnice in knjižnice, ustanavljajmo krščansko-socialna društva in vspejmo enakomisleče sobočane, da pristopajo kot udje v ta društva. Varovati se pa treba slabih časnikov in jih izrečno izključiti iz naših društev, ker jeden slab list izpridi najprej nekaj društvenikov, potem naredi pa razdor in prepir.

V teh društvih se morajo vršiti redna predavanja, in sicer politična in strokovna. Zlasti na strokovna predavanja je treba obrniti vso pozornost, ker po teh se ljudem obzorje razširi, nauče se potrebnih stvari in napredujejo v svojih strokah. Naj se krščansko-socialna društva med seboj dogovoré gledé takih predavanj, in »Zveza« naj preskrbi govornikov, ki bi v posameznih krajih predavali.

Prava, koristna, krščanska omika našega delavstva mora se dvigniti!

Primorja lepša zarija.

Krščanski socialci v našem Primorju se gibljejo. Trst in Gorica sta središči njih delovanja. V Gorici imajo ondotni delavci politično društvo, ki je priredilo že lepo vrsto shodov. V Trstu se nekaj takega snuje. Tam, kjer se je doslej socialna demokracija neovirano razširjala, jelo se je pojavljati med delavci kršč. soc. gibanje. To je znamenje, da soc. demokracija nima med delavci zupanja niti tam, kjer se ji do sedaj ni nihče protivil. Trst ima veliko delavcev, ki so z malimi izjemami brez vsake organizacije. Delavci v skladiščih, na ladijah in v arzenalu tvorijo tri velike skupine, katera vsaka zase bi si lahko zasnovala nekako strokovno organizacijo, s katero bi se dalo najprej doseči kako zboljšanje in kontroliranje posto-

panja predstojnikov nasproti delavcem. Na binkoštni ponedeljek popoldne sklicali so kršč. socialci shod v Rojan, ki se je prav dobro izvršil za kršč. soc. misel. Govorniki: Dr. Pavlica, Gostinčar in dva tržaška somišljenika, pojasnjevali so zbranim pomen dobre organizacije za delavski stan. Postene besede segle so v srca poslušalcev, ki so z odobravanjem sledili govorom.

Na shod so prišli tudi socialni demokratje, katerih prva misel je bila »vzeti« kršč. soc. shod. Seveda se jim to vkljub vzdiganju obeh rok ni posrečilo, — bilo jih je premalo. Vdali so se toraj osodi in ostali na shodu. Po svojih govornikih so potem tudi oni jasno razložili svoja »načela«, ki obstojé v zasmehovanju in blatenju katoliškega duhovenstva in krščanskega imena. Po njih mislih bi morali duhovniki, škofje in papež hoditi bosi in v raztrgani obleki, potem bi bili poštenj. Kje je doslednost? Na eni strani kličejo o krivičnem razmerju duhovniških plač, na drugi pa duhovnikom stavijo Kristusa v izgled — »ki je hodil bos in si sam ribe lovil« kakor je rekel Kopač. Zakaj ne hodijo bosi in raztrgani bogati voditelji soc. demokratov? Ako bi delali tako, potem bi vsaj lahko nastopali pred reveži in rekli: »Mi ubogi trpini hočemo boljših časov«. Tako pa nekam iz viška ponosno gledajo doli na svoje vernike, katere ob času volitev nazivljejo »Stimmviech«.

V Trstu in vsem Primorju je mnogo dela, le delavcev manjka. Da bi hoteli in umeli slovenski »voditelji« ob jadranskem morju storiti kaj za ljudstvo, bilo bi kmalo drugače. Ljudstvo se ni do cela pokvarjeno niti v razupitem Trstu in ko bi videlo blagodejno delovanje krščanskega socializma, bi se brez dvojbe mnogo mnogo popravilo. Sedaj, ko se zasnjuje zveza vseh slovenskih kršč. socialcev, imeli bi tudi tržaški in sploh primorski somišljeniki v njej vsaj moralno zaslombo. Da so prvoboriteli naših načel ondi vedno v nevarnosti pred raznovrstnimi napadi socialnih demokratov, je umevno vsakemu, kedor pozna počenjanje na pol podivjanih fantalinov, iz katerih obstoji tržaška poulična socialna demokracija.

Zadnji shod v Rojanu je pokazal, da se v Trstu dá osnovati lepa organizacija. Dal Bog tudi dovolj sposobnih moči in sedanjim možem poguma za daljno delo! Krščanska misel vstaja in vstati mora tudi ob slovenski Adriji kot zarja lepše prihodnosti in rešitve trpinov!

Vseslovenska delavska slavnost.

Kakor vse kaže, bode vseslovenska krščansko-socialna delavska slavnost veličasten pojav vzvišene krščanske misli, ki prešinja slovensko pošteno ljudstvo. Društvo iz raznih slovenskih pokrajin in iz Hrvatske oglasilo se je toliko, kakor do sedaj še k nobeni slavnosti na Slovenskem. Krščansko-socialna misel je prodrla v kočé reveža in v dom poštenega meščana. Krščansko socialna misel in prepričanje druži vesoljni delavni narod k vzajemnosti in samozavesti. Bolj kot kedaj treba je našemu ljudstvu krščanske in narodne zavesti. Teptan in zasmehovan od ošabnih in mogočnih sosedov išče narod naš utehe v katoliški veri in v svoji močatosti. In prav je tako. Edino v trdni veri je tudi prava močatost in samozavest, ki ne podkupa in ni podkupljiva. Dne 28. t. m. podali si bomo slovenski trpini bratske roke v skupno delo — v delo pri-

hodnosti slovenskega naroda. Zato bodite pozdravljeni najpriščneje vsi, ki se snidete dejanjsko in oni, ki se v duhu strinjate z našimi idejami. Bodite nam toplo pozdravljeni bratje Hrvatje, — jedna majka nas rodila, — roda vsi smo jednega! Družijo nas ista krščanska načela, družijo nas skupni odpor istemu nasprotniku. Zato: Dobro došli v beli Ljubljani! Pozdrav tudi vam, bratje iz vseh slovenskih pokrajin.

Dan 28. maja t. l. naj bode spomenski dan našega združenja v borbi za prava trpečih in poniževanih ljudij. Zaman se išče pri nas zlato in svila, toda poštenih src se v naših vrstah ne manjka. Poštenje bodi tudi nadalje naše najdražje premoženje, katerega nam je nujno potreba v možati borbi sedanjih burnih časov. Bratje, naprej torej! Zvezda vodnica nam bodi živa vera in prava ljubav do našega rodu in domovine. Živel krščanski socializem! Žive!a jedinstvo slovenskih delavskih stanov!

✓ Na vseslovenski delavski slavnosti so zastopana sledeča društva: 1. Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. 2. Katoliško delavsko društvo v Mariboru. 3. Čitalnica v Šent Vidu nad Ljubljano. 4. Slovensko katoliško akademično društvo »Danica« na Dunaji. 5. Katoliško slovensko delavsko podporno društvo pri D. M. v Polju. 6. Kmetijsko društvo v Horjulu. 7. Katoliško mladeniško društvo v Kamniku. 8. Slovensko bralno društvo v Železnikih. 9. Pomočniški zbor pekarske zadruge v Ljubljani. 10. Katoliško izobraževalno društvo v Križah pri Trzinu. 11. Katoliško društvo sv. Jožefa v Trzinu. 12. Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Novem mestu. 13. I. Delavsko konsumno društvo na Jesenicah. 14. Slovensko katoliško društvo v Trbovljah. 15. Bralno društvo v Gorjah. 16. »Katoliški Napredek« v Št. Vidu pri Zatičini. 17. Katoliška delavska družba v Idriji. 18. Delavsko podporno društvo v Celji. 19. Katoliško delavsko društvo na Jesenicah. 20. Konsumno društvo pri D. M. v Polju. 21. Slovensko katoliško delavsko društvo v Kropi. 22. Kmetijsko društvo v Dobrunji. 23. I. delavsko konsumno društvo v Ljubljani. 24. Gospodarska zadruga na Češnjici v Selski dolini. 25. Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Št. Vidu nad Ljubljano. 26. Kmetijsko društvo v Ribnici. 27. Bralno društvo v Ratečah. 28. Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Škofji Loki. 29. Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov na Vrhniki. 30. Katoliško društvo za delavke v Ljubljani. 31. Konsumno društvo v Železnikih. 32. Krščansko delavsko podporno društvo v Domžalah. 33. Katoliško delavsko društvo v Prevaljah. 34. Bralno društvo v Dobrepoljah. 35. Katoliško izobraževalno društvo v Šmarji. 36. Krščansko-socialno železničarsko društvo v Ljubljani. 37. Katoliška družba v Ljubljani. 38. Slovensko delavsko stavbinsko društvo v Ljubljani. 39. Ljudska posojilnica v Ljubljani. 40. Gospodarska zveza v Ljubljani. 41. Zveza kranjskih posojilnic v Ljubljani. 42. Slovensko pevsko društvo »Lipa« v Ljubljani. 43. Slovensko izobraževalno društvo v Kamni gorici. 44. Hranilnica in posojilnica v Cirknici. 45. Konsumno društvo v Cirknici. 46. Katoliško delavsko podporno društvo v Vitanji. 47. Katoliško delavsko društvo v Zagorji. 48. Kmetijsko društvo na Igu. 49. Bratovščina strojarskih pomočnikov v Kranji. 50. Kmetijsko društvo v Podkorenu. 51. Slovensko židarsko in tesarsko društvo v Ljubljani. 52. Kmetijsko društvo v Dobrepoljah. 53. Po-

sojilnica in kmetijska zadruga v Tomislju. 54. Katoliško izobraževalno društvo na Bledu. 55. Kmetijska zadruga na Bledu. 56. Bralno društvo v Spodnji Idriji. 57. Slovensko katoliško delavsko pevsko društvo »Zvon« v Ljubljani. 58. Hranilnica in posojilnica v Gornjem Tuhinju. 59. Podružnica sv. Cirila in Metoda v Teharjih. 60. Hranilnica in posojilnica v Domžalah. 61. Delavsko konsumno društvo v Kropi. 62. Hranilnica in posojilnica v Biljah. 63. Slovensko delavsko pevsko društvo »Slavec« v Ljubljani. 64. Gasilno društvo v Kropi. 64. Gasilno društvo na Dobrovi. 66. Gasilno društvo v Dovjem. 67. Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Ljubljani. 68. Posojilnica v Mošnjah. 69. Katoliško delavsko podporno društvo v Št. Petru na Pivki. 70. Kmetijsko društvo v Gorjah. 71. Bralno društvo v Robu. 72. Hranilnica in posojilnica v Robu. 73. Katol. mladeniško društvo v Ljubljani. 74. Posojilnica in hranilnica v Polhovem Gradcu. 75. Hranilnica in posojilnica v Solkanu. 76. Kmetijska zadruga v Srednji vasi (Bohinj). 77. Zadruga trgovcev in rokodelcev v Kostanjevici. 78. Konsumno društvo v Starem Trgu pri Ložu. 79. Hranilnica in posojilnica v Starem Trgu pri Ložu. 80. Slovensko izobraževalno in zabavno društvo »Naprej« v Gradcu. 81. I. konsumno društvo v Radečah. 82. Posojilnica v Radečah. 83. Katoliško izobraževalno društvo v Št. Vidu pri Zatičini. 84. Moško pevsko društvo »Kranj«. 85. Hrvatsko pevsko društvo »Sloga« v Sisku. 86. Pevsko društvo »Ratitovec« v Selcih pri Škofji Loki. 87. Hranilnica in posojilnica v Selcih. 88. Kmetijsko društvo v Leskovici. 89. Pevsko društvo »Hajdrih« v Proseku. 90. Kmetijska zadruga v Gorjah. 91. Pevsko društvo »Zvon« v Šmartnu pri Litiji. 92. Hrvatsko zanatlijsko pomočniško društvo v Zagrebu. 93. Slovensko bralno društvo v Škofji Loki. 94. Posojilnica v Radovljici. 95. Posojilnica in hranilnica v sy. Križu pri Litiji. 96. Posojilnica v Trnovem. 98. Prostovoljno gasilno društvo v Polhovem Gradcu. 99. »Křest'anskosialný spolek pro království Českého« v Prahi.

Prihod hrvatskih gostov. K vseslovenski delavski slavnosti prideta hrvatski društvi »Sloga« iz Siska in zanatlijsko društvo iz Zagreba. V Ljubljano dojdeta bratski društvi danes v soboto ob polu 6. uri zvečer. Delavci in prijatelji krščansko-socialne organizacije, prihitite ob tem času na južni kolodvor, da dostojno pozdravimo brate Hrvatel!

Godbo pri vseslovenski delavski slavnosti bo oskrbovala znana domžalska godba in pa delavski orkester (oktet) iz Idrije.

Pevski zbor, ki bo pel pri serenadi in podoknici ter jutri pri slavnosti, šteje nad 60 mož.

22 zastav bo spremljalo jutri našo novo »Zvezino« zastavo ter se pobratilo ž njo po blagoslovljenju.

Dekoracije za vseslovensko delavsko slavnost je prevzel gosp. Matijan in jih bo izvršil brezplačno, za kar mu bodi srčna zahvala.

Bazar bo na strelišču v nedeljo. Vrele krščansko-socialne gospe in gospodičine so vse vkusno pripravile.

Mirno kri, ponosno čelo, omikano vedenje! »Slovenski Narod« je na robat, brezvestnim, podlim ljudem primeren način pisal včeraj o krščanskih možeh, o zastopnikih vesoljnega naroda, ki slavé Njegovo Veličanstvo. Nujno Vas prosimo, vsi udeleženci naše slavnosti: Pokažite, da ste toliko omikani, da se na izbruhe blaznosti ne ozirate!

Ce kak »Narodovec« zoper katerega izmed vas, krščanski možje, kaj reče v tonu, ki je lasten liberalnim pobalinom v fraku, pojdite mimo njega molčé, ponosno in moško! Krščansko ljudstvo! Slávi svojega cesarja, sklepaj krščansko slovensko gospodarsko organizacijo, stiskaj bratom roke, ogrevaj se na prijateljskih prsih in za one, ki skrunijo proslavo petdesetletnice vladarjeve, se ne brigaj! Sodijo se sami. Živel cesar! Z Bogom za krščansko ljudstvo!

Naša organizacija.

Pariška razstava in delavska organizacija. Odbor za pariško razstavo, ki se bo vsila prihodnje leto, je razposlal poseben oklic na razna strokovna društva in delavske zveze ter jih pozivlja, da se v obilnem številu udeležé razstave. Društva, ki se želé vdeležiti, naj pošljejo odboru statistične podatke, svoja društvena pravila, časopise in letna poročila, iz katerih je razvideti delavska organizacija.

Socijalne zadeve.

Požarov je bilo leta 1898. v Avstriji 8189, ki so uničili 17.593 poslopij v skupni vrednosti 22.981.000 gld. Zavarovanih poslopij je bilo 13.032 za 16.086.000 gld. V 683 slučajih je povzročila zlobnost človeška požar, v 488 slučajih je blisk zažgal. V zadnjih 25. l. je pogorelo 345.839 poslopij v vrednosti 413.482.000 gld. Najmanj požarov je bilo leta 1879. namreč 4834.

Varstvo trgovskih pomočnikov. V zapadni Avstraliji so pretečeno leto postavno določili in uredili delavnik trgovskih pomočnikov. V mestih morajo biti prodajalnice zaprte od 6. ure zvečer do 8. ure zjutraj, le v sredo ali soboto sme imeti trgovec odprto trgovino do 10. ure zvečer, ker je v nedeljo popoln počitek. Izvzete so lekarne, prodajalnice mesa in živil. Trgovec mora dati opoludne uslužbencem eno uro počitka, v soboto pa še eno uro popoldne prostega časa. Žene, nedorasle osebe in otroci ne smejo več delati v prodajalnicah kot 48 ur na teden. Da se ta določila izvršujejo, skrbé posebni nadzor-niki, ki so se v ta namen nastavili.

Bolniško zavarovanje na Nemškem l. 1897. Bolniških blagajnic je bilo l. 1897. 22.477 in te so imele 8.337.119 udov vpisanih. Pomoznih blagajen je bilo 1422, udov pa 730.985. Zadržanih bolniških blagajen je bilo 593, ki so imele 145.819 udov. Obrtnih (tovarniških) bolniških blagajen so nasteli 6974, ki so imele vpisanih 2.160.074 delavcev. Druge blagajne odpadejo na občinske, krajne in deželne zavarovalnice. Dohodkov so imele vse zavarovalnice 167.810.060 mark, stroškov pa 120.487.910 mark. Zdravniki so stali 26.914.241 mark pri vseh zavarovalnicah. Premoženje vseh je naraslo na 119.627.754 mark.

Zavarovanje proti nezgodam na Francoskem. Pred kratkim je sklenila francoska zbornica zakon o zavarovanju proti nezgodam. Zakon hoče pomagati oženjenim delavcem in varovati domače delavce. Zato določa, da mora delodajalec skrbeti za vdovo in otroke ponesrečenega delavca, a to le v tem slučaju, če je imel delavec domovinsko pravico na Francoskem. — Kako lahko se delodajalci odtegnejo tem določilom! Ogibali se bodo oženjenih delavcev ter vsprejemali le neozenjene mlade delavce, ker ne bo treba plačevati nobene odškodnine, če se ponesreči kateri iz med njih. Iz tega vzroka bodo radi vsprejemali v delo tuje delavce, ker navadno

pridejo brez družine iskat dela in zakon za nje ne zahteva odškodnine v slučaju nesreče. Francoski delavci so pričeli živahno agitacijo proti omenjenemu zakonu, ker jim ne daje dovoljnega varstva, a tudi delodajalci niso zadovoljni z njimi, ker jim naklada večja bremena in stroške.

Petdesetletnica združnega življenja na Nemškem. Leta 1849. je ustanovil Šulce (Schulze) v svojem rojstnem mestu Deliču (Delitzsch) bolniško blagajno. V jeseni istega leta se je 13 mizarjev združilo v mizarско zadrugo. Leta 1859. so se prvič sošli v Vajmaru odposlanci 30 posojilnic in so sklenili ustanoviti osrednjo pisarno pod Šulcejevim vodstvom. Namen pisarni naj bi bil: delovati na to, da stopijo razne posojilnice v medsebojno zvezo, dopisovati z različnimi društvi in ustanoviti glasilo ali časnik posojilnic. Le dve leti je obsegala zveza samo posojilnice, pozneje so se ji pridružila druga gospodarska društva. In iz osrednje pisarne se je razvila splošna zveza nemških obrtnih in gospodarskih zadrug. V tej zvezi je 1544 raznih zadrug. 1416 zadrug ima 904.640 udov, 125.122.131 mark izposojenega denarja, 41.557.912 mark rezerve in 512.266.641 mark tujega denarja, s kojim poslujejo. Med 1416 zadrugami je 924 posojilnic, ki so dajale svojim udom 900 milijonov kredita. Pri 489 konsumnih društvih je kupovalo 403.870 oseb, ki so si pri tem prihranile okoli 5 milijonov mark.

Sorodstvo socijalizma z liberalizmom. O postanku socijalizma se je izjavil nekoč vodja belgijskih socij. demokratov Van de Velde tako-le: Liberalizem je provzročil, da so narodi brezbožni, polni verskih dvomov, da kljubujejo in so nepokorni svojim predstojnikom in svojim vladam. Ves program liberalizma je obsežen v enem stavku: Preganjaj duhovnika in daj ga delavcu v roke, da ga uniči! Liberalci so odpravili iz šole vero in to z največjo besnostjo in proti volji vlade. Na ves glas so kričali: Ni vere, ni Boga! Ljudstvo pa, ki po teh naukih ni imelo ničesar pričakovati na drugem svetu, si je hotelo tu na zemlji pridobiti vživanja. Ako ni nobene višje zapovedi, ki mu prepoveduje vdajati se čutnemu vživanju, zakaj bi ne posnemalo svojih liberalnih someščanov, ki v veliki meri vživajo posvetno veselje. Liberalizem ni umel, da s tem, da omejuje v ljudstvu trdno vero, oznanjuje slobodo mišljenja in ga oproščuje duhovniškega jarma, kot se je izrazil, izpodkopava sam svojo zgradbo. Ljudstvo je prišlo slednjič do vprašanja: od kod in zakaj ta družabna neenakost, zakaj imajo meščanje vse koristi? — Ne smemo zatajiti svojega očeta: Potomci smo liberalizma, iz njega smo nastali! Sedaj pač uvideva liberalizem žalostne posledice svojega dela, vidi težnje svojih otrok, nas socijalistov. Ko je spoznal naše zahteve, šel bi rad nazaj k duhovnikom, ki jih je prej preziral in izdajal, rad bi se skril za hrbet duhovnikov, rad bi osnoval svoje pravo do lastništva na večne zakone pravičnosti in postavil križ na polne omare: satan bi se rad spremenil v puščavnika! Toda prekasno je! Podobno temu je zaklical socijalist Anseele liberalcem v Gentu: »Vi ste nas učili, da ni treba verovati; vaše šole, vaši časopisi so učinili iz nas to, kar smo — namreč socijaliste. Ako smo se tako hitro razvili, ako smo tako močni in nas je toliko, se imamo zahvaliti jedino vašim naukom in vašim vzgledom!« Morda se tudi slovenski liberalci in socijalni demokratje zavedajo tega duševnega sorodstva, ko si gredo pri vsaki priliki

toliko na roke, vedoč, da sin-socijalizem dobi dedščino očeta liberalizma, oziroma Železnikar sledi dr. Tavčarju.

Stavka predilniških delavcev v Brnu. Tretji teden vže stoji do 12.000 predilniških delavcev v stavki, v boju za 10-urno delavno dobo in najbrž bodo vstajali tudi v tem boju do zadnjega vzdihla, do zadnjega moža. Edinost, vstrajnost in solidarnost vseh strank, ki se vdeležujejo stavke, pa tudi razumevanje skupne koristi nam daje upanje, da dosežejo tudi delavci na Moravi svoj namen. Ni nam treba dokazovati opravičenosti njihovih zahtev, vsaj se to godi vže dolga leta po shodih in glasnih manifestacijah; tudi ni dandanes razven podle duše bednega židovsko-liberalnega tvorničarja nikogar, ki bi rekel, da so njihove zahteve krivične. In vendar je 10-urna delavska doba tvorničarjem samim v korist. Od nje nima delavec druge dobrote, nego da bode za trenutek manje časa požiral tvornisko soparo in smrad, da bode za trenutek pozneje prihajal v židovsko delavnico in da bode za trenutek krajša njegova muka, katero mora prenašati od židovskih in drugih samosilnikov v tvornici. Na drugi strani pa bode delavec pri krajši delavski dobi bolj napenjal svoje moči, urneje gibal svoje ude, ostreje natezal svoje oči in svoj razum pri delu, in dobiček od tega bode imel le tvorničar, ne pa delavec. Pri tako opravičenih zahtevah se nikar ne čudimo, da ima delavstvo v Brnu za seboj javno mnenje in ogromno večino ljudstva. Žalostno je pri tem gibanju le to, da so se vodstva stavkujočih polastili socijalni demokratje, toda taki, ki niso nikdar prislužili poštenega groša s potnim obrazom v zadušljivem brlogu tovarniškem. Vendar pa srčno želimo i njim i našim sodrugom v tem boju popolno zmago in uspeh. Občinstvo vseh vrst nabira za stavkujoče delavce denar in živež.

Poljedelci in tvorničarji. V sosedni Nemčiji vihra vže nekaj let silovit boj kmetijstva s tvorničarji. Gre jim za veliko vprašanje: kateri stan naj država v prvi vrsti neguje? Vsled štetja l. 1895., po katerem znaša število obrtnega delavstva 39 12 %, dočim je 1882. znašalo samo 35 74 %, in je število poljedelskega prebivalstva, ki je znašalo l. 1882. 42 51 %, palo do l. 1895. na 35 74 % vsega prebivalstva; vsled teh števil torej tulijo nemški kapitalistični baroni, da je Nemško izključno obrtna država. — Isti prizori se igrajo pri nas na Dunaju, kjer se tovarnarji v zvezi s trgovskimi zbornicami neprestano kregajo nad vlado češ, da noče podpirati izvoza s kapitalom država, to je davkoplačevalci. Čudimo se, da birokratje v kupčijem ministertvu ne dadé tem kapitalistom, večinoma krivonosim, odgovora, kakoršen jim gre. Kdo pa ima danes denar, kdo tone v zlatu, kdo ima napolnjene wertheimovke, če ne sami taki milijonarji? — Če ti tako silijo bližje k finančnemu koritu, kaj naj potem stori šele gladni obrtnik in delavec? Žalostna resnica je sicer, da se iz kmetov zgrinja ljudstvo v obrtna središča. Odtod silovito padanje poljedelskega prebivalstva v statistiki. Ali naj pa zato država neguje samo industrijo kot svoje »srčno detece«, deželo pa zanemarja kot mačeha? Vprašamo: Kaj bi počeli mlini, pekarni, mesarji, hotelirji, pivovarji, krznarji in cela vrsta sorodnih obrtnikov, ako bi kmetje tem podjetjem ne dodavali surovin? Vse te obrti, ki proizvajajo za takojšnje porabo, moramo nujno prištevati h kmetijskemu stanu, brez katerega bi sploh niti obstati ne mogle. Toda vzemimo kako drugo skupino iz samostalnega obrta, n. pr. tovarne za umetna gnojila, za samotnecevi, drenaže, opekarne, vapnenice, bi zamogla

mar ta podjetja obstati brez odjemalcev iz kmečkega stanu? Zato je nasilno prizadevanje tvorničarstva nagniti vlado k temu, da bi umetno na škodo kmečkega in obrtnega stanu podpirala težnje tovarnarjev. Vprašamo le preprosti razum: Koliko blagoslova pa so prinesle modernim državam tovarne? Žalosten odgovor nam dajo na to dogodki zadnjih dni v Nahodu na Češkem, v Brnu, v Belgiji, v severni Ameriki itd., kjer se je delavstvo, odirano po brezmejnem gladežu židovskih milijonarjev, vzdignilo k stavkam, da si olajša tesno stanje. Podjetniki pa, zlasti v Zedinjenih državah, kjer je boj za obstanek naravnost zverinski, dajo uporne delavce prosto streljati kakor pse, kakor se je vže večkrat zgodilo pri stavbah ameriških železnic. Naj se torej ne dadé vlade modernih držav zvoditi neprestanemu cviljenju tvorničarjev, kakor da bi ob velikem obrtu vse živelo in viselo. V prvi vrsti je dolžna država pomagati kmetijstvu, če noče poginiti sama.

Drobtine.

Sv. Oče proti katoliškim časnikarjem. Dne 2. aprila je sv. Oče papež Leon XIII. sprejel poslance belgijskih časnikarjev. Ko je slišal ime nekega lüttiskega časnika, je vskliknil papež: »Ab, Lüttich! Vi ste tam v hudi borbi, a po nesreči ste nejedini. Čujem, da je v nedeljo bil izvoljen socijalist. Treba je, da se junaske borite proti socijalistom. Kako je s to borbo?« — Odgovoré mu: »Delamo krepko, in smo že precej dosegli.« — »Treba je, da se katoličani zjedinite; potem boste imeli vspeh v boju s protivniki«, odvrne sv. oče. Ko se je izgovorilo ime ministertvo, reče papež: »Vi imate katoliško ministertvo. Sedaj se vlada, a bo propadlo, ako katoličani ostanejo razdeljeni in nezložni proti liberalcem in socijalistom, kateri so se združili, da premagajo katoliško vlado. — Ponavljam še jedenkrat: katoličani se morate združiti in morate biti pripravljeni na skupne žrtve. Ker če ne boste jedni, ne boste se mogli upirati, in slavje socijalistov bilo bi za Belgijo velika nesreča. Moglo bi povzročiti velike zmešnjave, ki bi dovedle še do državljanske vojske.« — Tako govori sv. oče katoličanom v Belgiji, katere je on sam bil navdušil za socijalno delo v korist revnim stanovom. To je resen glas tudi za nas: Skupno in brezobzirno moramo iti v boj za vero in za tlačeno ljudstvo!

Procesija sv. Rešnjega Telesa. »Slovenska krcéansko-socijalna zveza« se vdeleži v četrtek z zastavo procesije sv. Rešnjega Telesa v stolni cerkvi. Vdeležniki se zbirajo ob pol osmi uri v Katoliškem domu, od koder skupno odkorakajo k stolni cerkvi. Istotako se udeleži Zveza v nedeljo dopoldne procesije pri franciškanih. Vsi člani so torej vljudno vabljeni, udeležiti se obeh procesij.

Romanje k Mariji Pomagaj. Dne 9. julija t. l. se bode priredilo skupno veliko romanje k Materi božji na Brezije, katerega se udeleži tudi »Zveza« z zastavo. Najel se bode posebni vlak. Romanja vdeležé se tudi prevzvišeni knezoškof, ki bodo opravili na Brezji službo božjo. Natančnejši program in cena vožnji kasneje.

Izpred sodišča. Dne 17. t. m. se je vršila pred deželnim sodiščem proti slovenskim zidarjem in sicer A. Vičiču, M. Srankarju, A. Pahorju, Fr. Benedičiču in A. Jevnikarju kazenska razprava. Državno pravdnštvo je tožilo namreč te zidarje, da so kot voditelji hujskali dne 12. septembra 1898, ob grozovitem umoru presvetle cesarice Elizabete, slovenske delavce proti Lahom, da so kričali »Lahi ven!« ali pa »Dol z Lahi!« Lahi so bili vsled tega baje tako prestrašeni, da so večinoma odkurili domov. Pri glavni razpravi pa se je čisto jasno dognalo, da slovenski zidarji in delavci niso imeli namena prisiliti italijanskih zidarjev, da bi ti popustili delo, ampak so se z njimi sprli za-

radi tega, ker se je 11. sept. 1898. raztrosila vest, da je ministerstvo izdalo ukaz, da morajo vsi laški državljani v 24 urah zapustiti Avstrijo. Slovenski delavci so bili popolnoma prepričani, da se je jednak ukaz v resnici izdal. Dokazalo se je, da dejansko niso nikogar napadli, ampak se dostojno in mirno vedli, s svojim nastopom pa so hoteli izraziti globoko svoje užaljenje, provzročeno vsled umora cesarice in svojo udanost do milega nam vladarja. Z ozirom na to je oprostilo sodišče vse obtožence.

Iz blejske okolice nam piše prijatelj: V naši okolici in v Bohinju so se ob kratkem osnovali tri kmetijske zadrage. Prva je bila osnovana v Gorjah še minulo jesen. Meseca novembra pa so odprli naši kmetje svojo prodajalnico, katera jim prav dobro ugaja. Res moram reči, da boljšega si niso mogli omisliti naši kmetje, kakor zadrugo. Še nikoli se ni tako po ceni kupovalo, kakor sedaj, ko imamo zadrugo. Koliko so že naši ljudje na boljšem samo pri nekaterih rečeh! Pri kavi je padla cena v enem dnevu za 20 kr. na 1 kg. To je pri 100 kg. 20 gld. Kave pa se je prodalo najmanj 500 kg. skozi kakih 6 mesecev, kar deluje naše društvo. Torej pri 1 kg. 20 kr. pri 50 kg. 100 gld. ali ni to že lepa svotica? In vino ki, se tako po ceni pije, da še nikoli pri nas ne. Včasih se je pilo pri nas kisló slabo vino po 40 ali 48 kr.; oh kak razloček! Sedaj se pa pije pri nas vino dobro, okusno po 30 kr. l. Toraj ako računamo da je 1 liter vina 10 kr. cenejši in recimo, da se ga je stočilo pri nas v Gorjah 2000 litrov, je to že 200 gld. Toraj samo pri kavi in vinu so naši ljudje na boljšem za celih 300 gld. Ako bi zadrage ne bilo, bi tudi tega ne bilo. Pa ti šmentani Bohinjci so tudi le malo časa opazovali svoje sosede Gorjance. Kmalu so se začeli oglašati pri društvu v Gorjah. Ali kaj, ker ima dotično društvo pravila narejena le za občino gorjansko in vas Rečice blejske občine! Ni bilo mogoče, da bi pristopili tudi Bohinjci k Gorjanski zadrugi. Omislili so si svojo zadrugo. Sedaj bohinska zadruga prav dobro napreduje, Bog ji daj mnogo uspeha! Tisti Bistrski kramarček, ki je toliko vedel lagati čez zadrugo, je že tudi izprevidel, kako potrebna da je zadruga. Pa izprevidel je to precej v eni noči, prejšnji dan je še zabavljaj čez zadrugo. Mislim, da se mu je gotovo tisti večer, ko je to izprevidel, sanjalo, da ga vabijo srednjevaški g. Oblak na kosilo, in da bi ga postavili za načelnika pri zadrugi. Oh kako je bil vesel teh sladkih sanj! Ni mogel verjeti, da so to sanje, ampak mislil si je, da je to vse resnica. Precej drugi dan je začel popraševati po Bistrici, da bi dobil konja, da bi se peljal v Srednjo vas. Po nesreči ga nekdo praša, kaj da se mu tako mudi danes v Srednjo vas? Postavi se trdno na noge, ponosno nagubanči čelo in prav modro odgovori: »Sel bodem v srednjevaško župnišče na kosilo, ker me je povabil g. Oblak.« Postavni možiček, ki ga je to prašal, se globoko začudi in reče svojemu sosedu: »Poglej ga hudimanevega Janeza, ki mu ni čisto nič verjeti! Včeraj je udrihal čez zadrugo, kakor neusmiljeni voznik po svojem bornem konju, in danes pravi, da bi ga izvolili za načelnika.« Med tem časom poiskal si je naš gosp. kramarček konja, da se odpelje na kosilo k g. Oblaku. Neizrečeno je bil vesel. Rad bi to sporočil svojemu prijatelju blejskemu Jaku. V sladke misli zatopljen se vsede in piše: »Blejski Jaka, čestitam si, ker grem danes na kosilo v srednjevaško župnišče k gosp. Oblaku, kjer me ob enem tudi mislijo izvoliti za voditelja in načelnika pri svoji zadrugi. Svetujem ti, blejski Jaka, da tudi pri Vas osnujete zadrugo. Združujte se in snujete zadrugo! Vas pozdravljam vse Blejce, posebno pa tebe Jaka. Z odličnim spoštovanjem vaš K...c. Te sladke misli so ga tako zadržale, da je šele ob treh prišel v Srednjo vas. Kako se mu je godilo v župnišču, tega vam ne bom opisoval, samo toliko povem, da se je šele sedaj predramil iz sladkih sanj. Med tem časom ko je bil pri kosilu g. K...c, dobil je od njega pismo Blejski Jaka. Jojmene ja, kakšno je

bilo sedaj na Bledu! Kar niso Gorjanci pohujšali Blejcev s svojo zadrugo, pohujšal jih je sedaj bistrski k...c. k s svojim pismom. Govorilo se je tisti dan po vsem Bledu: Pri nas moramo tudi osnovati zadrugo. Govorilo se je tudi mnogo, da bo sedaj bistrski k...c. za načelnika in vodjo pri zadrugi v Srednjivasi. Ko je pa zvedel Blejski Jaka in njegovi bratci liberalci, kako je storil njih bratec v Bohinju, da je mislil, da so gole sanje resnica, začeli so zopet vsi skupaj udrihati čez zadrugo. Ali pogumni Blejci ravno tako ne odjenjajo. V kratkem času so si vstanovili svojo zadrugo. Odprli bodo svojo prodajalnico, kar bo najprej mogoče. Zato kličem vsem trem zadrugam: Gorjanski, bohinski in blejski: Združite se skupaj vse tri zadrage in delujte vse v eni zvezi, potem bo šlo vrlo naprej. Tistim pa kličem, ki se nimate zadrug: snujte zadrugo in konsumna društva, ker le v tem boste dosegli svoj cilj! Zakaj pregovor pravi: pomagaj si sam, potem ti bo Bog pomagal. Sedaj pa adijo Bistrski k...c. Adijo blejski Jaka in tvoji bratci! Adijo vsi liberalci! Vi, krščanski možje, pa le pogumno naprej. Jaz pa položim sedaj pero in rok in vzamem v roke sekuro. Predno pa odidem, grem v zadrugo, kjer si kupim moke iz špeha, potem se bom podal daleč gori na bohinske planine, kjer si mislim služiti svoj kruh, dokler me bo pustil ljubi Bog pri zdravju. Ostajam vaš hvaležni

Glasnikov Gregor.

Lep napredek konsumnega društva. Leta 1888. se je vstanovilo v Draždanih na Saksonskem konsumno društvo »Naprej«, ki šteje sedaj že nad 17 450 udov. Prometa je imelo to društvo minolo leto okoli 4½ milijona mark (1 marka = 60 kr.) Društvo ima tri hiše in žgalnico za kavo. Izdeluje samo tudi surovo maslo in prodaja sploh vse, kar potrebujejo udje. Deleži udov znašajo 20 mark, vstopnina pa pol marke. Čistega dobička je bilo koncem leta 319.000 m., od kojega se je izplačalo 7% dividende. Društvo ima v službi 53 moških in 132 ženskih oseb, katerim treba na leto plačevati 176 024 mark.

Delavska stanovanja. Mesto Ulm, ki že dalj časa zida delavcem hiše, je sklenilo sezidati zopet 16 delavskih hiš. Ko bode odstranjena utrdba, nameravajo drugih 40 hiš za delavce postaviti. Že sedaj je mestni magistrat sezidal celo vas delavskih hišic. Kdaj pa se ljubljanski magistrat zgane?

Zdravilstvo in judje. Skoro pride čas, ko se ne bo v večjih mestih mogel vzdržati krščanski zdravnik, zakaj judje so si tako rekoč osvojili ta stan. Tako je bilo l. 1881. na avstrijskih vseučiliščih vpisanih 2288, leta 1891. pa 6539 medicincev, a l. 1898. se je znižalo število medicincev na 4728. Zdravnikov v v naši polovici je okoli 10 000. Od teh je 46% judov, t. j. 4 000, dasi bi jih smelo biti sorazmerno le 909. Tako judje izpodrivajo kristjane iz vseh važnih mest, da imajo večje dohodke in morejo vplivati na človeško družbo. V zdravniškem stanu so pa judje se zato škodljivi, ker nimajo smisla za krščansko pravno. Ravno vsled tega imajo nekateri judovski zdravniki, ki zdravijo gotove bolezni, ogromne dohodke.

20 zdravnikov — 19 judov je letošnje poletje v zdravnišču badenskem na Nizjem Avstrijskem. Lepo razmerje!

Sredstvo k varčnosti. Da se otroci privadijo že zgodaj varčnosti, zato je v Belgiji veliko zanimanje. V Monsu so uvedli hranilnične knjižice za otroke. Vsak ko se porodi, dobi knjižico, v koje je že zaznamovana vloga 1 franka. — Solske hranilnice so zelo razširjene. Imajo že več kot za 700 000 fr. vlog. V Bruslju samem vložé otroci mesečno 17 000 frankov.

Solske hranilnice. Tudi na Angleškem so jeli ceniti solske hranilnice z ozirom na njih vzgojni in gospodarski namen. Dosedaj je na Angleškem okoli 10 000 solskih hranilnic. Ponokod prav dobro vspevajo, najlepše v Manchesteru. Tu je 132 solskih hranilnic, ki so med seboj v zvezi in izdajajo skupno letno poročilo. Vložilo se je l. 1898 16.955 L. (funt sterlingov, 1 L. = 12 gold.), vzdignilo pa 15.903 L. Denar nalaga načelnik obresto-

nosno. Zadnji čas so stopile posamne šolske hranilnice v zvezo z bančnimi zavodi.

Koliko zaplajo v Londonu. Preračunili so, da prebivalci londonski poženo vsako leto 400 milijonov mark po grlu; na vsakega prebivalca pride torej — London ima 4½ mil. ljudij — 89 mark. Za sole izdajo v Londonu na leto 50 milijonov, za reveže 60 milijonov mark, toraj komaj 1/8 oziroma 1/8 toliko, kolikor zaplajo. Mesto ima 760 milijonov mark dolga, ki bi se lahko splačal v dveh letih, ko bi prebivalci nehali poganjati denar po grlu.

Električen kanon je iznašel v Londonu nek učenec v tovarni za torpede. Ta kanon ima to prednost, da strelja brez vrisča in brez dima, a s tako velikansko silo, da je brzina kroglice v dveh sekundah 5½ angleških milj.

Za deseturno delo v predilnicah so začeli delavci na Saksonskem in Turinskem živahno agitacijo.

Za smeh. Sodnik: »Tedad priznavate, da ste tega prasca ukradli. S čem zamorete ta svoj zločin zagovarjati?« — Zatoženec: »Lepo prosim, g. zdravnik mi je rekel, da sem bolan in da naj si vsak dan natrem prsa z mastjo, to da mi olajša. Zato sem si moral oskrbeti slanino...«

Darovi:

Za zvezino zastavo:

Cast. gosp. Ivan Vrhovnik 1 gld. Slov. katol. del. društvo v Trbovljah 5 gld. Konsumno društvo v Starem Trgu 5 gld. G. Fr. Sever 50 kr. G. O. Kunčič 50 kr. G. M. Slovša 1 gld. Neimenovan 10 kr. — Bog plačaj stotero in obudi še mnogo posnemalcev!

Mladenič,

star 17 let, dobro izvežban, z ugodnimi pričevanji mestnih šol, z lepo slovnično pisavo bodisi v slovenskem ali nemškem jeziku in v govoru zmožen, želi vstopiti v službo pisarskega začetnika. Zadovolji se s primerno plačo. — Pogoje sprejema pod »J. H. Ljubljana« uredništvo »Glasnika«.

Podpisani usojam si slavnemu p. n. občinstvu, zlasti gospodom trgovcem uljudno naznaniti, da sem otvoril v Ljubljani

zavod za snaženje
stanovanj in oken.

Prevzemam v snaženje izložena in sobna okna ter likanje sob. Tudi cele nove stavbe prevzemam v temeljito očiščenje, istotako tudi javne zavode in urade.

Čestita naročila prejmlje iz prijaznosti Jožef Maček, prodajalnica tobaka, Mestni trg št. 6.

V obilni obisk se priporoča

Peter Matelič,
Martinova cesta št. 81.

KATHREINER-

Kneippova sladna kava.

Stara mamica, se meni!

Že leta eem izpričano izvrstna primes k bobovi kavi. Pri živčnih, arčnih, želodčnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniško priporočena. — Najprijetljivejša kavana pijača v stolisčero rodovinah.